

Saksframlegg

Arkivnr. 145	Saksnr. 2019/2930-3	
Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Administrasjonsutvalget		
Formannskapet		14.11.2019
Arbeidsmiljøutvalget		15.11.2019
Utvalg for næring, plan og miljø		18.11.2019
Utvalg for helse, oppvekst og kultur		
Råd for eldre		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Internasjonalt råd		
Formannskapet		28.11.2019
Kommunestyret		12.12.2019

Saksbehandler: Brit Dragåshaug

Handlingsprogram med økonomiplan 2020 - 2023

Dokumenter i saken:

- 1 S Handlingsprogram med økonomiplan 2020 - 2023

Vedlegg

- 1 Handlingsprogram med økonomiplan 2020 - 2023 - Hefte
- 2 Gebyrregulativ 2020 - Hefte
- 3 Gauldal Brann & Redning - Gebyr 2020
- 4 Envina - Gebyr 2020
- 5 Forslag til økonomiplan 2020-2023 med budsjett for 2020 for kontrollutvalget

Ingress

Denne saken skal avklare hvor mye penger kommunen skal bruke til drift/tjenestetilbud og investeringer i perioden 2020 – 2023. Den skal også fastsette på hvilke områder gebyr skal kreves og hvor store disse skal være.

Saksopplysninger

Det vises innledningsvis til vedlagte dokumenter. Herunder spesielt Handlingsprogram med økonomiplan 2020 – 2023.

Bakgrunn for saken

Kommunestyret skal i henhold til kommunelovens kap.14 en gang i året vedta en rullerende økonomiplan. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår, og omfatte hele kommunens virksomhet. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Utfordringsdokument samt avholdte gjennomført innbyggerdialog og strategikonferanse er viktige elementer for utforming og innretning av handlings-programmet med økonomiplan.

Faktiske opplysninger

Kommunelovens Kap. 14: *«Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.*

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Kommunestyret vedtar selv planen og vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet etter forutgående behandling i hovedutvalg, rådet for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne, internasjonalt råd, arbeidsmiljøutvalget og administrasjonsutvalget.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den.»

Økonomiplanens første år er årsbudsjett for 2020.

Vurderinger

Det vises innledningsvis heftet Handlingsprogram med økonomiplan 2020 – 2023.

Handlingsprogrammet med økonomiplan bygger på statsbudsjettet, kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2030, Handlingsprogram for 2019 – 2022, avholdt strategikonferanse, KOSTRA rapporter og vedtak fattet i løpet av 2019.

Økonomiplanperioden går over 4 år, men kommunen må hensynta og planlegge for et utfordringsbilde som tegner seg om minst 10 – 15 år.

Kommunens økonomisk situasjon pr i dag:

1. Økonomien har blitt bedre de siste årene, med bedre driftsresultat og mulighet til å sette av på fond.

2. Samtidig har kommunen en drift som fortsatt er i ubalanse, dvs. det brukes penger kommunen ikke har. Det brukes av ekstraordinære inntekter i driften.
3. Handlingsreglene som er vedtatt for å styrke den økonomiske bærekraften og handlekraften følges ikke godt nok. Ekstra inntekter bør ikke pløyes inn i driften, men settes av til fond.
4. Ambisjonsnivået når det gjelder investeringer har vært høyt. Koblingen mellom faktiske behov og gjennomføringsevnen må styrkes. Det må også jobbes med å få tydeligere fram hvilke gevinster investeringene vil gi.

Dette betyr at kommunens økonomiske handlingsrom pt. er meget begrenset og det er nødvendig både å opprettholde/øke inntektsnivået samt redusere driftskostnader. Selv om det nå er avsatt et beløp på 36 millioner i disposisjonsfond, er det behov for flere tiltak for:

- a) å styrke kommunen som samfunnsutvikler og håndtere situasjonen rundt Norsk Kylling, ny E6, økt frekvens på jernbane og andre vekstimpulser mv.
- b) at kommunen skal klare å håndtere de store demografiutfordringene.

Statsbudsjettet gav oss en vekst i inntekter med 2,8 % i forhold til 2019. Dette gir kommunen en reell reduksjon på 0,3 prosentpoeng, da deflatoren (lønns- og prisvekst) er på 3,1%. Denne differansen må kommunen selv finne inndeckning for. For å skaffe en bærekraftig økonomi og et godt handlingsrom vurderer kommunedirektøren at det ikke kan beregnes full kompensasjon for lønnsveksten, og kompenserer for 2,6 % i stedet for 3,6 %. Det er budsjettet med skatteanslag i henhold til statsbudsjettforslaget.

I statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt at eiendomsskatt ikke kan legges på produksjonsutstyr/-maskinskatt fra 2019. Regjeringen lovet kompensasjon for bortfallet, men for å oppnå kompensasjon må kommunen ha et tap på minimum 17 kr. pr. innbygger. Kommunens tap er lavere enn dette, noe som betyr at Midtre Gauldal ikke får noen form for kompensasjon og må dekke tapet innenfor egne rammer.

I gjeldende handlingsprogram er det lagt inn reduksjoner/innsparingskrav på enhetene som videreføres.

For å styrke bærekraften i økonomien og øke handlingsrommet til å skape vekst, foreslår Kommunedirektøren følgende hovedgrep i perioden:

- Det innføres nye måltall for handlingsreglene som gir oss mer bærekraft: 2 % driftsresultat, 8 % disposisjonsfond og netto finansutgifter under 5 %. Måltallet for netto finansutgifter økes fra 4 % til 5 %, dette for at vi skal ha muligheter for å nå målet, samt at vi tilpasser oss landssnittet.
- Netto innebærer budsjettet for 2020 en vekst, men vi har lagt inn et effektiviseringskrav i drifta på 4,3 % i 2020. Dette tilsvarer en effektivisering på ca. 16 mill kr på rammeområdene totalt sett i forhold til innmeldte behov.
- Omstillingen skal gi oss et justert driftsnivå som er bærekraftig over tid med tjenester som gir god kvalitet til innbyggere/næringsliv.
- Investeringene holdes på et minimum. De fleste innmeldte behov må løses innen eksisterende ramme. Det skal være større trykk på gjennomføring og gevinstrealisering.
- Det skal jobbes for gode arbeidsmiljø med et godt arbeidsklima som gir ansatte muligheter/ansvar, som forebygger helse og stimulerer til effektiv produksjon.

Gjeldsgraden er økt de siste årene, i 2017 76 % til i dag 81,8 %. En gjeldsgrad på 100 %, vil si at gjelden er like stor som inntektene. Det ligger noen store utfordringer foran oss da det er store endringer i demografien. Dette kan bety at gjeldsgraden vil øke utover i et 10-15årsperspektiv.

For å dempe økning av gjeldsgraden er det veldig viktig at vi klarer å bygge en buffer til egenkapital-finansiering av investeringer. Et skjerpet krav til driftsresultat vil gi muligheter til dette. Vår handlingsregel i forhold til netto finans og avdrag vil gi oss god styringsinformasjon om utviklingen.

Det er nødvendig med omstilling, og kommunedirektøren mener det er forsvarlig å gjennomføre selv om prosessen blir krevende. Gjennomføres dette, vil det langt på veg ha innfridd kommunens nye bærekraftige nivå på drifta allerede i 2021, og målene som er satt i handlingsreglene vil være nådd.

Omstilling

Når den økonomiske handlefriheten og bærekraften pr. i dag ikke er god nok, får kommunen en utfordring både på kort og lang sikt. På kort sikt og de kommende 2-3 årene bør kommunen omstille seg og skape handlingskraft for å komme «først til framtida». At Norsk Kylling flytter er en stor utfordring, det skapes usikkerhet rundt folketall og inntekter, rammene for eiendomsskatten strammes inn og vi har en langsiktig omstilling i landbruket, mv. På lengre sikt, fra og med 2023-2026 og perioden deretter, er det et potensiale for vekst som det må beredes grunn for nå (ny E6, økt frekvens jernbane, Støren Sør, det kommer store demografiendringer som påvirker helse og omsorg).

Omstillingsprosessen vil være åpen og ansatte/politikere vil bli invitert inn. Det er svært viktig for kommunedirektøren at vi utfra de rollene vi har, får til prosesser som forplikter oss på løsningene som velges. Da kan vi få gjennomført det vi lover uten omkamper. Alle må ta sin del av omstillingen for at fellesskapet Midtre Gauldal kommune skal oppleve den samfunnsutviklingen som ønskes. Gevinsten tilfaller alle. Kommunen må unngå prosesser der noen skal ha mer og ingen skal ha mindre. Sikre kostnader (ofte undervurderte) må ikke finansieres av usikre inntekter (ofte overvurderte).

Midtre Gauldal skal «først til framtida». Med god økonomistyring og helhetlig tilnærming til økonomi, planer og ressursbruk, kan vi legge til rette for vekst og både ha positiv samfunnsutvikling, gode tjenester og være en attraktiv kommune for å bo, leve og skape i.

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

Midtre Gauldal kommunestyre vedtar Handlingsprogram med økonomiplan 2020 – 2023, herunder gebyrregulativ, med følgende punkt:

1. Kommunestyret vedtar å forlenge opptatt sertifikatlån på kr. 65 mill., jfr. K-sak 8/15.
2. Kommunestyret fatter følgende vedtak om eiendomsskatteutskrivningen for 2020:
 - I medhold av esktl. §§ 2 og 3 bokstav a) skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2020: faste eiendommer i hele kommunen
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget fra tidligere verker/bruk redusert med to syvendedeler i 2020 (overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4, første ledd første pkt.).
 - Følgende skattesatser benyttes:
 - Generell skattesats: 7,0 promille (esktl. § 13)
 - Bolig- og fritidseiendommer: 3,0 promille (esktl. § 13).
 - Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget fra tidligere verk/bruk: 7 promille (overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4, første ledd siste pkt.).
 - I medhold av esktl. § 7 bokstav a) fritas eiendommer til stiftelser eller institusjoner «som tek sikte på å gagna ein kommunen, eit fylke eller staten». Dette vil typisk være eiendom som tilhører idrettsforeninger, hjelpeorganisasjoner, hytter på allmenning som er åpne for alle o.l. Egen liste er

utarbeidet.

-Eiendomsskatten betales i to terminer (esktl. § 25).

-Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

-Kommunen er lovet «tilnærmet full kompensasjon» av skattetapet kommunene får som følge av endringene i eiendomsskatt på verk og bruk. Midtre Gauldal kommune vil få et samlet tap på 254.000 kr. Ifølge departementet vil ikke kommunen motta kompensasjon for sitt skattetap overhode. Kommunen må basere sitt budsjett i 2020 basert på denne beregningen, og legger til grunn at kommunens inntektsreduksjon i 2020 på 254.000 kr ikke blir kompensert ut over en egenandel på 17 kr pr. innbygger.

3. Den kommunale skattøren for 2020 fastsettes til 11,10 %
4. Gebyrer og avgifter vedtas i tråd med vedlagte gebyrregulativ og kan korrigeres av respektive utvalg der endring i lov eller annet hjemmelsgrunnlag tilsier dette.
5. Driftsrammer vedtatt lik år 1 - 2020
6. Investeringsbudsjett og finansiering vedtatt lik år 1- 2020
7. Kommunestyret vedtar budsjettet på rammenivå, jfr. Budsjettskjema 1B. Rammen for R- 2 og R- 5 delegeres Kommunedirektøren myndighet til å fordele til respektive enheter og fellesområdet iht. vedtatte fordelingsmodell. Det vises til Handlingsprogram med økonomiplan, kapittel 9 og 12 for underliggende dokumentasjon og fordeling.
8. Kommunestyret vedtar budsjettforslag fra Gauldal Brann og Redning IKS, Envina IKS iht. vedlegg.
9. Kommunestyret vedtar et driftstilskudd på 5,898 mill. kr. og et investeringstilskudd på 1 mill.kr til Støren kirkelige fellesråd for 2020.
10. Handlingsregler(måltall) endres:
 - a. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter skal utgjøre minimum 2 %.
 - b. Disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 8 % av brutto driftsinntekter.
 - c. Netto finans og avdrag ikke skal utgjøre over 5 % av brutto driftsinntekter.
11. Obligatoriske tabeller, økonomisk oversikt drift og investering og bevilgningsoversikter for drift og investering, samt rammetabeller for det enkelte rammeområde i hefte handlingsprogram med økonomiplan 2020 – 2023 vedtas.